

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

2' 2017

Державний вищий навчальний заклад
«Запорізький національний університет»
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»

№ 2, 2017

Електронний журнал включений до переліку електронних фахових видань України
на підставі Наказу МОН України від 21 листопада 2013 року № 1609,
а також до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)

Запорізький національний університет
Запоріжжя 2017

УДК 34(05)
ББК 67я5

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Запорізький національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, доцент

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Дугинець Олександр Сергійович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Севрюков Олександр Павлович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук (Республіка Таджикистан);
Сильченко Микола Володимирович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Білорусь);
Манн Томас – доктор юридичних наук, професор (Федеральна Республіка Німеччина);
Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;
Кузьменко Оксана Володимирівна – доктор юридичних наук, професор;
Бевзенко Володимир Михайлович – доктор юридичних наук, професор;
Мельник Роман Сергійович – доктор юридичних наук, професор;
Миколенко Олександр Іванович – доктор юридичних наук, професор;
Озерський Ігор Володимирович – доктор юридичних наук, доцент;
Приймаченко Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Лук'янець Дмитро Миколайович – доктор юридичних наук, доцент;
Берлач Анатолій Іванович – доктор юридичних наук, професор;
Калюжний Ростислав Андрійович – доктор юридичних наук, професор;
Курило Володимир Іванович – доктор юридичних наук, професор;
Шишка Роман Богданович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Лукашевич Віталій Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Батанов Олександр Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Лютіков Павло Сергійович – доктор юридичних наук, доцент;
Верлос Наталя Володимирівна – кандидат юридичних наук;
Ганзенко Олександр Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;
Макаренков Олексій Леонідович – кандидат юридичних наук;
Ткалич Максим Олегович – кандидат юридичних наук, доцент.

Рекомендовано до опублікування вченою радою ДВНЗ «Запорізький національний університет», протокол № 10 від 25 квітня 2017 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Задерейко А.В., Троянский А.В., Чечельницкий В.Я. ПРОБЛЕМНЫЕ АСПЕКТЫ ЗАЩИТЫ ИНФОРМАЦИОННОГО СУВЕРЕНИТЕТА ГОСУДАРСТВА И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО ЗАЩИТЫ В УКРАИНЕ 10

Тищенко Р.В. ІНСТИТУТ ПОКАРАННЯ В ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ ДУМЦІ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ 13

Шевердін М.М. СТАНОВЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРШІ РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ 17

РОЗДІЛ 2
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Ленгер Я.І. ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ МІЖ РІВНИМИ ЗА ЮРИДИЧНОЮ СИЛОЮ ПРАВИЛАМИ ПОВЕДІНКИ, ЇХ ОСОБЛИВОСТІ 20

Магац Т.М. СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНИХ СИМВОЛІВ УКРАЇНИ 22

Mykhailiuk Y.O. THE PRINCIPLE OF PUBLIC NATURE OF ELECTIONS AND ITS CONSEQUENCES FOR DEPLOYMENT OF ELECTRONIC VOTING TECHNOLOGIES IN GERMANY 24

Стрільчук В.А. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУ «СТАЛИЙ РОЗВИТОК» У ПРАВІ: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ 28

РОЗДІЛ 3
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Амеліна А.С., Філоненко М.С., Левчук П.Р. КОДИФІКАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ 32

Лепех С.М. ПРАВОВИЙ СТАТУС КРЕДИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ 35

Самілик Л.О., Кочура І.Ю. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄС 38

РОЗДІЛ 4
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Ганзицька Т.С., Гапонов В.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН 41

Тополевський Р.Б., Дзюбіна А.В., Дзюбіна К.О. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЮРИДИЧНОЇ ФУТУРОЛОГІЇ 44

РОЗДІЛ 5
ТРУДОВЕ ПРАВО

Занфірова Т.А. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВОБОДИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ (2014–2017 РОКИ) 48

Сорочишин М.В. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР З НУЛЬОВИМ РОБОЧИМ ЧАСОМ ЯК ВИД ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ 51

РОЗДІЛ 6
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

Письменна О.П. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН 54

Шевченко Я.О. ОСНОВНІ КОЛІЗІЇ ТА НЕДОЛІКИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ 58

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Андрусенко С.І., Косюк В.П. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ 61

Гладій О.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОГЕННИХ РОДОВИЩ 64

Гонько О.О. ШТРАФНІ САНКЦІЇ У СФЕРІ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИКИ КРАЇН ЄС 67

Джох Р.В. НЕОПОДАТКОВУВАНИЙ МІНІМУМ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН: АНАЛІЗ СУТНОСТІ ЯВИЩА 70

Каменська Н.П. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА ЗВЕРНЕННЯМИ ДО ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ: АКТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ 73

Кахович О.О., Кахович Ю.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 77

Ковтун В.М., Тупчій В.В. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ 80

Легеза Ю.О. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕНЬ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ 83

Маріц Д.О. РОЛЬ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ У ВИНИКНЕННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН 87

Нефьодов С.В. МІСЦЕ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ У СТРУКТУРІ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ 90

Процишен М.В. ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА 93

Руколайніна І.Є., Леміш О.О. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПОЛІЦІЄЮ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЇХ ДОСВІДУ В УКРАЇНІ 96

Рум'янцев Ю.В. СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ 98

Савенко Г.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 101

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Горбачова І.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ 104

Мовчан Р.О., Дудоров О.О., Дацюк В.Б. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ СТВОРЕННЮ ФІНАНСОВИХ ПІРАМІД В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ 108

Дячкін М.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗЛОЧИНУ «МАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ» 128

Кутєпов М.Ю. ОПТИМІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ 131

Олійничук Р.П. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПОКАЗНИКІВ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ ЛІСУ ЯК КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ 135

Полонова Н.І. МІСЦЕ ТАЄМНИЦІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ СЕРЕД ІНШИХ ТАЄМНИЦЬ, ОХОРОНЮВАНИХ ЗАКОНОМ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ 138

Салтиков С.М. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ У СТ. 364 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ (ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ) 142

Турчина О.С. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ГРОМАДСЬКОГО ВПЛИВУ НА ЗАСУДЖЕНИХ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНЕ ЗАКОНОДАВСТВО 145

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Загурський О.Б. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ НОРМ НА СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В КОНТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ 148

Жерж Н.А., Жерж Л.А., Шкара В.С. КРИМІНОЛОГІЧНА ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОЇ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ АБО ТКАНИН ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ 152

РОЗДІЛ 10
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Ефіменко Ю.О. ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ КАПІТАНА МОРСЬКОГО СУДНА (ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ) 155

Тітко Е.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІМІС В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ 158

УДК 343.9

КРИМІНОЛОГІЧНА ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОЇ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ АБО ТКАНИН ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

CRIMINOLOGY AND CRIMINAL LEGAL DESCRIPTION ILLICIT TRANSPLANTATION OF ORGANS OR TISSUES RIGHTS IN UKRAINE

Жерж Н.А.,
к.ю.н., доцент кафедри кримінального права та кримінології, заступник директора
Університет державної фіскальної служби України

Жерж Л.А.,
аспірант
Університет державної фіскальної служби України

Шкара В.С.,
студентка
Університет державної фіскальної служби України

Стаття присвячена висвітленню питання про проблеми, пов'язані з незаконною трансплантологією в Україні. Авторами наведена загальна інформація щодо розгляду питання про незаконну злочинну трансплантацію та наводиться кримінально-правова характеристика вказаного складу злочину. У статті наведений аналіз факторів, які впливають на вчинення злочинів у даній сфері, а також зазначені окремі шляхи їх попередження.

Ключові слова: трансплантологія, незаконна трансплантація та торгівля органами та тканинами людини, донори, хірургія, злочини.

Статья посвящена освещению вопроса о проблемах, связанных с незаконной трансплантологией в Украине. Авторами приведена общая информация о рассмотрении вопроса о незаконной преступной трансплантации и приводится уголовно-правовая характеристика указанного состава преступления. В статье произведен анализ факторов, влияющих на совершение преступлений в данной сфере, а также указаны отдельные пути их предупреждения.

Ключевые слова: трансплантология, незаконная трансплантация и торговля органами и тканями человека, доноры, хирургия, преступления.

This article focuses on highlighting the issue of the problems associated with illegal transplantation in Ukraine. The authors provided general information on the issue of illegal and criminal transplantation provides criminal legal description of the crime indicated. In the article the analysis of the factors influencing the commission of crimes in this area, and these individual solutions.

Key words: transplantation, transplant and illegal trade of organs and tissues, donor, surgery, crime.

Сьогодні все більше уваги приділяється дослідженню такої тематики, як незаконна трансплантація та торгівля органами і тканинами людини. Життя та здоров'я особи є кримінально-захищеними об'єктами, посягання на які призводить до настання кримінальної відповідальності, саме тому дослідження проблематики незаконної трансплантації та незаконної торгівлі органами і тканинами людини є важливим та актуальним і потребує належної уваги, як теоретиків, так і, в першу чергу, практиків.

Метою статті є всебічне розкриття проблематики незаконної трансплантації в Україні, що дозволить виокремити основні проблеми та заходи їх вирішення.

Визначення терміну «трансплантація» міститься в Законі України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини», який передбачає, що трансплантація – це спеціальний метод лікування, що полягає в пересадці реципієнту органу або іншого анатомічного матеріалу, взятих у людини чи у тварини [1]. Також можна визначити це поняття на основі медичної практики, яка зазначає, що це метод, який полягає в пересадці реципієнту органа або тканини (трансплантата), взятих у донора, а також клонованих тканин, штучних імплантатів (електронних, металевих та ін.), найчастіше методом хірургічного втручання [2].

Існують також декілька видів трансплантації. Перший – аутотрансплантація – пересадка органів і тканин у межах того самого організму, другий вид алотрансплантація – це пересадка трансплантата від одного організму до другого в межах біологічного виду. І третій вид – ксенотрансплантація – пересадка трансплантата від одного виду іншому або людині. Такі види нам наводить медична біологія. У злочинах з незаконної трансплантації використовується другий вид, а саме – пересадка трансплантата від одного організму до другого в межах біологічного виду, тобто від людини до людини [2].

Трансплантацію як метод лікування застосовують винятково за наявності медичних показань, які визначає консиліум лікарів відповідного закладу охорони здоров'я чи наукової установи, і за умови, що використання інших засобів і методів для підтримання життя, відновлення або підтримання здоров'я не дає бажаних результатів [3].

Для проведення трансплантації необхідна згода особи, яку будуть оперувати, яка повинна бути об'єктивно повідомлена, чи її/його батьків, чи законних представників, які мають право на прийняття даного рішення. Також не слід забувати про такий фактор, як науково-технічний прогрес, який відіграє досить важливу роль в детермінації даного злочину.

Сучасні методи хірургії дозволяють швидко та найменш болісно технічно здійснити пересадку будь-якого органу, чим і користуються злочинці. В наш час, це не є надскладною операцією, тому зростає кількість «медичних працівників», які застосовують свої здібності для особистого збагачення.

Досить велику частку в детермінації даного злочину відіграє такий фактор, як корупція, яка «проникла», на жаль, у медичну сферу. Не багатьом відомо, що Україна є однією з найперших держав, яка успішно здійснила трансплантацію органу. Але завдяки «чорній» трансплантології її розвиток зупинився.

На даний час дуже багато людей потребують трансплантації. Станом на 2016 р. 5000 українців чекають на пересадку органів. За цими ж даними кожного дня помирають 9 людей, які її так і не дочекались. Лікарі на рік виконують лише 120 операцій [4].

Як не страшно, але навіть в інституті трансплантації все на даному етапі залежить від фінансового вирішення даної проблеми. В осіб, які мають кошти, набагато більше шансів вижити та отримати життєво необхідний орган, чим в людей, які мають скрутне матеріальне становище. Особи, які не мають належного матеріального забезпечення, стоять роками в чергах та вимушені просити гроші у благодійних організацій, щоб просто отримати право на життя, яке однаково передбачено, захищено та гарантовано усім Конституцією України.

У 1933 р. була проведена перша в світі трансплантація органів. Її провів український хірург Юрій Воронов. Країна, яка зробила це першою, могла і повинна була рухатись вперед, та, на жаль, сталось навпаки. На разі наші громадяни, в яких є можливість, їдуть до інших країн для проведення трансплантації, хоча могли б це робити в своїй країні.

У 2015 р. з нашої держави було відправлено в інші країни 82 пацієнти, витрачено на їх лікування 202 мільйони гривень. Якщо б держава звернула більшу увагу на трансплантацію органів саме в нашій країні, було закуплено необхідне обладнання, то громадяни не змушені були б їхати за кордон, а операції проводилися б медичними закладами нашої держави, що, відповідно, призвело б до зниження цін та, в свою чергу, призвело до зменшення класової нерівності і більшого забезпечення та належного гарантування людині права на життя. І найголовніше – до зменшення злочинності в даній сфері.

В останні десятиліття розвивається новий розділ трансплантології, пов'язаний зі створенням і застосуванням штучних органів для тимчасової або постійної заміни того чи іншого органу людини [2].

Розглянемо детальніше склад злочину незаконної трансплантації. Безпосереднім об'єктом незаконної трансплантації є суспільні відносини, які забезпечують життя і здоров'я донора та особи, якій проводять пересадку, також тілесну недоторканність особи у сфері трансплантації органів або тканин людини.

Предметом цього злочину є тільки такі анатомічні матеріали людини (гомотрансплантати), як органи і тканини.

Об'єктивна сторона злочину може проявитися у таких формах: 1) порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини (ч. 1 ст. 143 КК України); 2) вилучення у людини шляхом примушування або обману органів або тканин (ч. 2 ст. 143 КК України); 3) незаконна торгівля органами або тканинами людини (ч. 4 ст. 143 КК України); 4) участь у транснаціональних організаціях, які займаються: а) вилученням у людини шляхом примушування або обману її органів чи тканин з метою їх трансплантації або б) незаконною торгівлею органами або тканинами людини (ч. 5 ст. 143 КК України). Суб'єкт злочину – загальний.

З суб'єктивної сторони злочин у будь-якій із його форм характеризується прямим умислом [5; 6]. Тобто, це один із найтяжчих злочинів проти життя та здоров'я людини.

Недосконалість законодавства також виступає значним детермінантом незаконної трансплантації. Слід звернути увагу на кримінальне законодавство зарубіжних країн. Зокрема, кримінальні кодекси України, Таджикистану, Білорусі та Киргизії мають спільні ознаки, що передбачають кримінальну відповідальність за незаконну трансплантацію. Але в кодексах цих країн є чимало відмінностей та розбіжностей. В кримінальних кодексах Таджикистану та Білорусі встановлюється відповідальність за незаконне донорство органів або тканин людини і за незаконну трансплантацію, але в КК України – тільки за випадки незаконної трансплантації. В кримінальних кодексах Таджикистану, Киргизії та Білорусі передбачено відповідальність за порушення порядку і умов проведення трансплантації, а в Україні – лише за порушення порядку трансплантації, хоча законодавець, визначаючи її правомірність, підкреслює необхідність дотримання як порядку, так і умов проведення таких операцій [7].

Таким чином, ми бачимо, що наше законодавство не досконале, а законодавцю варто було б звернути увагу на даний аспект для збереження принципу справедливості та гуманізму, а також для захисту, збереження життя і здоров'я людини.

Але в нашому законодавстві також є і позитивні моменти в даній сфері. Наприклад, Україна дотримується латинського принципу – немає ціни людського тіла, ніхто не господар свого тіла. Такий підхід запобігає комерційному використанню людського тіла та органів. Але на практиці він не такий дієвий, як хотілося б.

Досить багато яскравих прикладів злочинів із незаконної трансплантації мають місце в реєстрі судових рішень. Наприклад, візьмемо до уваги провадження, яке набуло розголосу в 2011 р., про так званих «чорних трансплантологів». Тоді прокуратура Київщини відзвітувала про знешкодження даного осередку. Було виявлено, що двоє керівників відділень Київського обласного бюро судово-медичних експертиз та завідувач патологоанатомічного відділення однієї з районних лікарень області здійснили 26 незаконних трансплантацій очних яблук, які були вилучені у померлих при розтині трупу. До того ж ці вилучення відбувались без згоди рідних чи близьких померлого.

Завідувач відділення хірургічного лікування рогівки ока КЦМО тоді розповіла про так звану «правову необізнаність», оскільки вона буцімто не знала, що для того, щоб вилучити в померлого якийсь орган, потрібна згода близьких. Операції вона проводила не таємно, з її слів, вони проводились тільки після того, як хворі перераховували кошти в страхову компанію, яка діяла на території центру. Вартість операцій коливалась в залежності від застосованих інструментів, від 3 000 гривень.

З однієї сторони, це дало змогу багатьом людям бути прооперованими і не шукати великі кошти для закордонних операцій. Але, з іншої сторони, кожна людина заслуговує поваги навіть після смерті, і має повне право бути похованою в нормальному стані.

Інша резонансна справа мала місце на Прикарпатті. Були затримані 5 осіб за підозрою у незаконній трансплантації органів. З 2007 р. всі медичні заклади в Україні почали співпрацювати з компанією «Біоімплант», створеній при Міністерстві охорони здоров'я України. Вилучені тканини в померлих збирали по всій Україні, відправляли в Німеччину, а звідти надходили готові біоімпланти. Родичів померлого запитували, чи згоден він при розтині трупа на вилучення елементів хрящів або кісток. Родичам померлих обіцяли пришвидшену безоплатну процедуру розтину за те, що не будуть проти вилучення тканин. На ці вилучення не було певного пакета документів. Судово-медичні експерти, які проводили дані процедури, не вважають себе винуватими. Кажуть, що невідповідність могла бути хіба в технічному недотриманні законодавства. Кримінальна справа порушена за ст. 143 ч. 5 КК України, де говориться про порушення встановленого законом порядку трансплантації органів людини, за попередньою змовою осіб.

Першим судовим засіданням їх виправдали. Апеляція повернула його до суду першої інстанції на новий розгляд. Але коли буде винесено рішення невідомо, оскільки розгляд справи постійно переноситься [8].

Розглянемо інший випадок. Він відбувся зовсім недавно. До міліції звернулася жінка, яка півтора роки назад втратила сина. Його привезли до київської міської лікарні швидкої допомоги, де, як впевнена мати, йому ввели смертельну дозу ліків, які застосовуються у ветеринарії. Крім того, до даного пацієнта навідувались лікарі з приватної клініки, начебто з прохання близьких. Але мати про це нічого не чула та не знала. Такий візит підтверджують і в самій лікарні. Нібито вони проводили аналізи та брали

якісь матеріали. За даним випадком відкрили кримінальне провадження. Досудове розслідування ще триває [9].

Також хотілося б звернути увагу на цьогорічну проблему, яка нікого не залишила осторонь. Це питання закриття Інституту хірургії та трансплантології ім. Шалімова. Це відомий в усьому світі медичний заклад, який вперше спромігся пересадити підшлункову залозу і вилікували людину від цукрового діабету. На початку року грошей на Інститут виділили менше, ніж потрібно – не врахувавши потреб у медичних препаратах, харчуванні, енергоносіях та підвищенні мінімальної зарплати. На нашу думку, держава повинна робити все для розвитку такого інституту, адже в Україні дуже мало подібних закладів.

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна зробити наступні висновки. За останні 20 років в Україні було проведено лише 8 трансплантацій серця. Держава витрачає кошти на лікування українців за кордоном, хоча в Україні це було б набагато дешевше, якби інститути трансплантології розвивали, а не закривали.

Інша проблема в тому, що немає Єдиного державного реєстру всіх донорів та тих, хто потребує трансплантації. Це б впорядкувало чергу та дало б позитивний результат.

Однією з найбільших проблем є те, що донорами можуть бути тільки рідні хворого. Наприклад, у Великій Британії діє Закон, який дозволяє пересадку донорських органів, отриманих від людей, що не є родичами реципієнтів і які навіть не знайомі з ними.

Також великою проблемою є корупційна складова. Наявність реєстру, про який ми зазначали, допомогло б особам, яким необхідна трансплантація, побачити, скільки часу очікувати, та які вони по черзі. Це б базувалось на принципах соціальної рівності, справедливості, прозорості та публічності.

Знову ж таки питання в недосконалості законодавства, і на це слід було б звернути більшу увагу. В Україні потрібно вирішити проблеми правових та організаційних аспектів щодо здійснення заходів для належного функціонування інституту трансплантації та мінімізації проявів злочинності у даній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини : Закон України від 16 липня 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1007-14

2. Медична біологія : підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://subject.com.ua/biology/medical/163.html

3. Пустовіт А. Трансплантологія в Україні : недоліки законодавства та рекомендації з його розвитку / А. Пустовіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.e-lawyer.com.ua/transplantolog-ya-v-ukra-n-nedol-ki-zakonodavstva-ta-rekomendats-z-iogo-rozvitku-yuridichna-gazeta

4. Трансплантация в Украине : никому, ничего, никогда? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.likar.info/zdorovye-vsey-semyi/article-76624-transplantatsiya-v-ukraine-nikomu-nichego-nikogda/

5. Кримінально-процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

6. Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/

7. Незаконна трансплантація : законодавчий досвід пострадянських держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.scritub.com/limba/ucraineana/54396.php

8. Джулай Н. «Чорні трансплантологи» хочуть правди. Франківські судмедексперти твердять, що органами ніхто не торгував / Н. Джулай [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://report.if.ua/gazeta/akcent/chorni-transplantology-hochut-pravdy-frankivski-sudmedeksperty-tverdyat-shcho-organamy-nihto-ne-torguvav/

9. Медяник С. «СтопКор» розслідує справу про ймовірну трансплантацію людських органів / С. Медяник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://stopcor.org/stopkor-rozsliduye-spravu-pro-ymovirnu-transplantatsiyu-lyudskih-organiv/